

სალოგოზო პერიკლი

23

მარტი
შაბათი

1991

№ 34

(11667)

ეროვნული
საბჭო

საქართველოს
1921 წლის

საზოგადოებრივ-პოლიტიკური გაზეთი

შპსი 10 კპპ.

მიმართვა მსოფლიო საზოგადოებრივობისადმი

ამა წლის 18 მარტს სამაჩაბლოში მოხდა ამაზრზენი, საომარი მდგომარეობისთვისაც კი უპრეცედენტო შემთხვევა, ოთხი ახალგაზრდა — მერაბ მინდიაშვილი, ვახტანგ ელბაძე, ზვიად ხაბრელი და ნუგზარ კასრაძე ოსმა ტერორისტებმა ხეზე მიიბეს და ცოცხლად დაწვეს.

საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესმა საბჭომ თავის 1991 წლის 20 მარტის სხდომაზე სათანადო შეფასება მისცა ამ ვანდალურ აქტს და წუთიერი დუმილით პატივი მიაგო დაღუპულთა ხსოვნას.

საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭო მოგმართავთ მსოფლიოს ჰუმანურ საზოგადოებრიობას ხმა აღიმოდლოთ ამ საშინელი ბოროტმოქმედების წინააღმდეგ.

საქართველოს უზენაესი საბჭოს პრეზიდენტი

საქართველოს აზერბაიჯანული

პროვზის მოქალაქეებს!

ძვირფასო თანამემამულენო!
დღეს თქვენი დღესასწაული — ნოვრუზ ბაირამია, ეს არის ახალი ნაყოფიერების, კეთილდღეობის, სიუხვის, სულიერი აღორძინების დაწყების დღესასწაული.
ნოვრუზი თითქოსდა ვიღაცის ხმით საუკუნეთა სიორმიდან მგზნებარედ მოგვიწოდებს სიკეთის, მეგობრობის, მშვიდობის, ერთობის, კეთილშობილობისათვის, მერყობის მსგავსად მოსწავებს ყველა იმედისა და ოცნების ახდენას. რაც ესოდენ გვიკრძაბდა ამ დღეებში მომავალი თავისუფლებისა და დამოუკიდებლობისათვის.
გილოცავთ დღესასწაულს. დაე მუდამ ნათელი დღეები გედგათ ამინ!

ხრულიად საქართველოს რუსთაველის საზოგადოების ხახელით
ეროვნებათშორის ურთიერთობის კომისიის თავმჯდომარე
გიორგი ბანჩილიძე
1991 წლის 20 მარტი.

31 მარტის რეფერენდუმისათვის

საქართველოს ახალგაზრდული კავშირის განცხადება

საქართველოს ახალგაზრდულ კავშირს მიიჩნია, რომ რესპუბლიკის ყველა მოქალაქემ მხარი უნდა დაუჭიროს საქართველოს სახელმწიფოებრივ დამოუკიდებლობას.
მიუხედავად მთელი რიგი სიძინელებისა, რომელიც გველის ჩვენი სამართლიანი ბრძოლის გზაზე, საბოლოო მიზანი გამართლებულია.
საქართველოს თავისუფლება არ ნიშნავს მარტო ქართველების თავისუფლებას. თავისუფალ საქართველოში ყველა ერისა და ეროვნების წარმომადგენლები ერთნაირი მოქალაქეობრივი გარანტიები იქნებიან უზრუნველყოფილინი.
სწორედ ამიტომ, საქართველოს ახალგაზრდული კავშირი მოუწოდებს საქართველოს ყველა მაცხოვრებელს განურჩევლად ეროვნებისა, 1991 წლის 31 მარტის რეფერენდუმში ხმა მისცეს საქართველოს სახელმწიფოებრივ დამოუკიდებლობას.

საქართველოს რესპუბლიკის კანონი

ზოგიერთი დანაშაულისათვის სსსრ-ის განსაკუთრებული ღონისძიების — სიკვდილით დასჯის გაუქმების შესახებ

საღმადმადოებრივ რა ჰუმანობისა და კაცობრივობის პრინციპებით, აგრეთვე მოქალაქეების, შრომითი კოლექტივებისა და ორგანიზაციების მოთხოვნით ამის თაობაზე, რომ სასჯელის განსაკუთრებული ღონისძიება — სიკვდილით დასჯა, როგორც დროებითი და იძულებითი ღონისძიება, არ იქნეს გამოყენებული ზოგიერთი დანაშაულისათვის, საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭო ადგენს:
1. გაუქმდეს სასჯელის განსაკუთრებული ღონისძიება — სიკვდილით დასჯა დანაშაულისათვის, რომელიც გათვალისწინებულია საქართველოს რესპუბლიკის სისხლის სამართლის კოდექსის 88-ე მუხლით (ყალბი ფულის ან ფასიანი ქაღალდების დამზადება ან გასაღება), 89-ე მუხლით (სავალუტო ოპერაციების წესების დარღვევა), 96-ე მუხლით (სახელმწიფო ან საზოგადოებრივი ქონების განსაკუთრებით დიდი ოდენობით დატაცება) და 189-ე მუხლით (ქრთამის აღება).
2. ამასთან დაკავშირებით შეტანილ იქნეს საქართველოს სსრ 1960 წლის კანონით 30 დეკემბერს დამტკიცებულ საქართველოს რესპუბლიკის სისხლის სამართლის კოდექსში (საქართველოს სსრ უზენაესი საბჭოს უწყებები, 1961 წ. № 1, მუხ. 10) შემდეგი ცვლილება:
1. 24-ე მუხლის პირველი ნაწილი ჩამოყალიბდეს შემდეგი რედაქციით:
„სასჯელის განსაკუთრებული ღონისძიების სახით, მის სრულ გაუქმებამდე, დაიშვება სიკვდილით დასჯის — დახვრეტის გამოყენება სახელმწიფოს წინააღმდეგ მიმართული დანაშაულისათვის ამ კოდექსით გათვალისწინებულ შემთხვევებში, განზრახ მკვლელობისათვის დამამძიმებელ გარემოებებში, რაც აღნიშნულია ამ კოდექსის მუხლებში, რომლებიც აწესებენ პასუხისმგებლობას განზრახ მკვლელობისათვის, ხოლო საქართველოს რესპუბლიკის კანონმდებლობით სპეციალურად გათვალისწინებულ ცალკეულ შემთხვევებში, — აგრეთვე ზოგიერთი სხვა განსაკუთრებით მძიმე დანაშაულისათვის“.
2. 88-ე მუხლის მეორე ნაწილი

დან ამოღებულ იქნეს სიტყვები: „ან ისჯება სიკვდილით, ქონების კონფისკაციით“.
3. 89-ე მუხლის მეორე ნაწილიდან ამოღებულ იქნეს სიტყვები „ან სიკვდილით, ქონების კონფისკაციით“.
4. 96-ე მუხლიდან ამოღებულ იქნეს სიტყვები „ან ისჯება სიკვდილით, ქონების კონფისკაციით“.
189-ე მუხლის მესამე ნაწილიდან ამოღებულ იქნეს სიტყვები „ხოლო განსაკუთრებით დამამძიმებელ გარემოებებში — სიკვდილით, ქონების კონფისკაციით“.
III. იმ განაჩენში, რომლითაც ამ კანონის პირველ მუხლში აღნიშნული დანაშაულისათვის დადგინდა სასჯელის განსაკუთრებული ღონისძიება — სიკვდილით დასჯა და ამ კანონის სამოქმედოდ შემოღებამდე არ არის მოყვანილი სისრულეში, შემდგომი შეცვლის სიკვდილით დასჯის შეცვლის თავისუფლების აღკვეთით. თხუთმეტ წლამდე ვადით.
IV. ეს კანონი სამოქმედოდ შეიშალოს იქნეს მიღებისთანავე.

საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს თავმჯდომარე
ზ. გამსახურდია
თბილისი, 1991 წლის 20 მარტი.

ქისტეპი სიგარეტებს ექვემდებარება

„ინტერნაციონალი“ საინფორმაციო სააგენტო ვლადიკავკაზიდან იუწყება, რომ ინგუშებმა (ქისტებმა) დაიწყეს ამ სახეობის უკან დაბრუნება, რომლებიც 1944 წლამდე ანუ დეპორტაციამდე მათ ეკუთვნოდათ. გადმოსცემენ, რომ ჩეჩენთ-ინგუშეთის მოსახლეობა აპირებს სადავო ტერიტორიის უკან დაბრუნებას. ამის გამო ჩრდილოეთ ოსეთის შინაგან საქმეთა სამინისტროს ძალები საბრძოლოდ იწვევიან დასახლებულნი.
შეგახსენებთ, რომ ვლადიკავკაზის ქალაქგარე რაიონი 1944 წლამდე ჩეჩენთ-ინგუშეთს ეკუთვნოდა და მათ შორის საზღვარი ქალაქ ორჯონიკიძის (დღევანდელი ვლადიკავკაზი) გარეთ გადიოდა. გაუქმებული ჩეჩენთ-ინგუშეთი გროზნოს ოქლად გადაკეთდა, ხოლო ე. წ. ქალაქგარე ტერიტორია ჩრდილოეთ ოსეთს გადაეცა. როდესაც ავტონომიური რესპუბლიკა აღადგინეს, დარგივლებმა, ლეკებმა და ქართველებმა შუი აზიდან უკან დაბრუნებულ ინგუშებს და ჩეჩენებს იმპერიისგან ბოძებული მიწები უკან დაუბრუნეს, მხოლოდ ოსები გაყვრდნენ. ამ ნიადაგზე მომზადარ უსასტიკეს შეტყვევებათა შედეგად დაუბრუნებულა რიცხვი არაფერცის.

ინგუშებს და ოსებს შორის დავას ართულებს შემდეგი გარემოება. 1944 წლიდან ყოფილი ორჯონიკიძე გაიზარდა, ახალი საცხოვრებელი რაიონები აშენდა. ძველი საზღვრის აღდგენა გამოიწვევდა ქალაქ ორჯონიკიძის გაყოფას. ქისტები თანხმები არიან ახალი საზღვარი ვლადიკავკაზის გარე გავიდეს, ოსები ამაზეც უარს ამბობენ. ქისტი ლიდერის ისა კომოვის აზრით, ოსებში არსებული „ანექსიური ბაცია“ მოლაპარაკებას უშედეგოს ხდის, რადგან ოსთა ხელმძღვანელები ამტკიცებენ, ჩვენმა შვილებმა და მეგობრებმა ქისტთა მიწებზე უნდა იცხოვრონ.

დღეს ქისტების რიცხვი 350 ათასია. კიდევ 150 ათასი შუი აზიშია. ჩრდილოეთ ოსეთის რიცხვი 250 ათასია, კიდევ 180 ათასამდე მის ფარგლებს გარეთ ცხოვრობს, უმთავრესად საქართველოში. დასასრულ აღვნიშნავთ, რომ ვლადიკავკაზის სადავო ქალაქგარეთა რაიონში მრავალი ქართველი ცხოვრობს. კერძოდ, მართო ზემო კამბილოვსკი და მის გარშემო 100-მდე ქართული ოჯახია. მათ, რა თქმა უნდა, ხელი უნდა შეუწყუთ, რათა ეს ტერიტორია დატოვონ.

ორი-ორი შაური სსრკ პრეზიდენტის ქუდში

ამა წლის 13 მარტს ქ. სამტრედიამდე ვიგზავრე № 650 მატარებლით თბილისი-ფოთი. № 12

თეთრეულითავე ფული გადავყვინდა.
ჩემს ვაიკებს საზღვარი არ ჰქონდა, როდესაც მან ფულთან ერთად საბრუნდენტო გადასახადი მოგვთხოვა. ვთხოვე, აეხსნა. რატომ? რისთვის? გამცილებელმა მირჩია, მიმეძარტა მატარებლის „ბრიგადირისთვის“. მე და ორმა ქართველმა მანდილოსანმა ვთხოვეთ მატარებლის უფროსს ვ. კო-

პაძეს განმარტა ჩვენთვის, საქართველოში ვინ გასცა ბრძანება საბრუნდენტო გადასახადის შესახებ. მან გვითხრა — მთავარმა ინჟინერმა მოგვცა სიტყვიერი ბრძანება, რომ მგზავრებისაგან ფული აკმეკრიფათ.
საკითხავია, ქართველებმა ქვეყნის საქართველოში, ჩემს გზაზე, ჩემს ელმავლით და ვეგონით რომ ვინ-

მგზავრო, ჩემს მშობლიურ ქალაქში, რატომ უნდა გადავუხადო „პრესტროიკის“ გამომგონებელს და იმპერიის განმახლებელს მ. გორბაჩოვის ფული? რა უფლებები?
ქ
ალა ნიკაშაძე,
სრულიად საქართველოს დამამხრებლის საზოგადოების წევრი.

25 მარტს საქართველოს ავტოკავალის აღდგენის დღეა

იგორ გიგორის კა ჩხიკიძე

საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოში დანიშნა საქართველოს რესპუბლიკის მატარიალურ-ტექნიკური მომსახურების და სახელმწიფო რეზერვების მინისტრად.

სახალხო ფრონტის დარბაზის სალონში. დღის წესრიგი: 1. რეფერენდუმი შესახებ; 2. საკრებულოების არჩევნების შესახებ. სსფ-ის სამდივნო.

მეხუთე საუკუნეში ლოკითა და ღვწლით წმინდის დიდისა მეფისა და ვახტანგ გორგასლისა საქართველოს ეკლესიის მეთაურად დადგინდა იქნა (488 წ.) კათოლიკოსი პეტრე. აღმოსავლეთ და დასავლეთ საქართველოს გაერთიანების, გრძელი ეროვნული ტერიტორიების დაბრუნებისა და სპარსეთის ბატონობის მოსპობის შემდეგ მეფე ვახტანგმა იხება, რომ ქართული ეკლესია მოწყობილიყო, როგორც ერთიანი ცენტრალიზებული სამართავრო ეკლესია. ე. ი. დედაქალაქის (მცხეთის) ეპისკოპოსი საქართველოს ეკლესიისათვის გახდა საყოველთაო ეპისკოპოსი, ანუ კათოლიკოსი, რომლის უფლებრივი მდგომარეობა იმ დროის ბიზანტიის პატრიარქების ტოლად ითვლებოდა.

სათავეში ჩაუდგა ეგზარქოსი და ეკლესია რუსეთის სინოდს დაექვემდებარა. პირველი ეგზარქოსი მიტროპოლიტი ვარლამ ერისთავი 1817 წელს რუსეთში გაიწვიეს და ამის შემდეგ ყოველი ეგზარქოსი, თანამდარ რუსეთის იმპერატორის ბრძანებისა, რუსი უნდა ყოფილიყო. 1811-1917 წლების განმავლობაში საქართველოს ეკლესიის ავტოკეფალია გაუქმებული იყო რუსეთის იმპერიალისტური მთავრობის მიერ.

განცხადება

ა/წლის 25 მარტს, ორშაბათს, 14 საათზე, ყოფილ პოლიტგანათლების სახლში, დავით აღმაშენებლის 61, შედგება საქართველოს

კონტრაქტები საზღვარგარეთთან

რესპუბლიკის პარლამენტის მიერ გამოცხადებული გარდამავალი პერიოდის მიზანთა მისაღწევად ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი პირობა ეკონომიკის განმტკიცების მეცნიერულად დასაბუთებულ ღონისძიებებთან კომპლექსის განხორციელებაა.

სამხრეთი (გენერალური დირექტორი ლ. თოფჩიძე, მთავარი ბუღალტერი — ვ. ვაშაიძე). მისი რესპუბლიკური დამფუძნებელია (ყოფილი) საბინაო-კომუნალური მეურნეობისა და საყოფაცხოვრებო მომსახურების სამინისტრო. გათვალისწინებული 1000 მთელიდან გამოშვებული ჯერ არცერთი არ არის. არაა შექმნილი არანაირი საწარმოო ბაზა, ჩაშლილია პროდუქციის გამოშვების გეგმა 33 მლნ. მანეთზე, სავარაუდოდ მოგება, რა თქმა უნდა, მიღებული არ არის. ამასთან ხელფასი 24000 მანეთზე მეტია გამოცემული, ფაქტობრივად ერთობლივი საწარმოს მთელი მოქმედება მიმართული იყო საზღვარგარეთური პარტნიორებისაგან მზოლოდ ძვირადღირებული — 28 1000 ფინური მარკის ღირებულების

ჯერ ძირითად საქმიანობას არც შესდგამია, პირველ რიგში „მუშაობდა“ — და 17 ავტობუსებისა იქნა ერთ ადგილას იზრუნა. ამ ერთობლივ საწარმოში სულ 9 კაცი უნდაა დასაქმებული. რისთვის უნდა ამდენი მანქანა. გასავალი, შემოსავლის არ არსებობის პირობებში სახელმწიფო ხარჯებიდან იყარება, ხელფასის სხივით 20000 მანეთზე მეტია გადახდილი. ჩაშლილია ბუღალტრული აღრიცხვა და ანგარიშგება. საწარმოში არსებული 190000 მანეთის იმპორტული მატერიალური ღირებულება, აგრეთვე 17 მუშუქი მანქანა შემოწმების დღისათვის არავის ერიცხებოდა. ცხადია, ასეთმა პირობებმა შესაძლებელი გახდა, რომ გერმანიის ფედერაციული რესპუბლიკის წყაროების 1129 გერმანულ მარკად ღირებული

მერი) 3000 მანეთის ოდენობის პრემია მისცა, თითქოსდა „მუშაობაში მიღწეული ეფექტისათვის“. აქაც საკითხავია, სადღა მთავარი ბუღალტრის გ. ქუჭოშვილის პრინციპული და „მანვილი“ თვალისა. გამოვლინდა საზღვარგარეთ შესყიდული სამომხმარებლო საქონლის განაწილებისა და რეალიზაციის უფლებამოსილებათა ბოროტად გამოყენების ფაქტები. ერთობლივმა საწარმომ „ზომბორა“ (პარტნიორები, ფრანგები, გენერალური დირექტორის მოვალეობის შემსრულებელი ა. გრძელიშვილი; მთავარი ბუღალტერი ი. ავთიანი), ავსტრიიდან შემოიტანა 683 ცალი ძვირადღირებული 248000 ამერიკული დოლარის ღირებულების საქონელი (ტყავის ქურთუკები, კოსტიუმები, ქურთუ-

ლადა, მატერიალურად პასუხისმგებელ პირებს არ ამოწმებენ სანდომობის თვალსაზრისით, ამასთან, ყოველთვის როდი ხდება მათთან სრული მატერიალური პასუხისმგებლობის დამსრულებელი ხელშეკრულების დადება, აგრეთვე, ბრძანებების გამოცემა.

ვინ გვაზარალებს?

ამჯერად, ჩვენ ძირითადად ნაკლოვანებებსა და დარღვევებზე ვისაუბრებთ. რესპუბლიკის პროკურატურის მიერ სპეციალისტების მონაწილეობით ორგანიზებულმა შემოწმებამ უჩვენა, რომ ერთობლივ საწარმოს უმრავლესობა ვერ გაცდა მოსამზადებელ სამუშაოებს, ამ მთელ მიერ ჩატარებული მხოლოდ ცალკეული ოპერაციები. ეს იმის შედეგია, რომ მათი რესპუბლიკური დამფუძნებელი პასუხისმგებელი, საზღვარგარეთული თანამონაწილეობისაგან არ მოითხოვენ საწესდებო ფონდის ფორმირებისათვის ხელშეკრულებით გათვალისწინებული ანაზღაურების შეტანას. შემთხვევით არ არის, რომ საზღვარგარეთული პარტნიორების შეთანხმებულ ხელშეკრულებათა შენარჩუნებული თანხების 10-30% — არ აღმუშაბენ სახვადგარად რომ ვთქვათ, ისინი ხარჯებს არ ეწევიან, რესპუბლიკური დამფუძნებლები კი, რომლებიც მატერიალურ ფასეულობას უზრუნველნი, გამოყოფილ ფონდებს ვერ ითვსებენ.

მსუბუქი ავტომანქანის — „შვედროლვე-ვაბრილი-კლასიკის“ — შესაძენად. ავარიის შედეგად მანქანა დაზიანებულია, ზარალი — აუნაზღაურებელი.

ერთობლივ საწარმო „ლიბერ“-ში მოუწყვნილებელია სამუშაო საუკეთესოა. ამერიკელმა პარტნიორმა (კომპანია „სტენ კორნელიუს ინი“) აღებული ვალდებულებანი არ შეასრულა. მატერიალური რესურსები „გაყიუნა“ 365 ათას მანეთზე.

თითო ტელევიზორი, რომელიც ერთობლივი საწარმოს კუთვნილება იყო, ყოველგვარი დოკუმენტის გარეშე გენერალური დირექტორის მ. იაშვილისა და დირექტორის (ტურიზის ხაზით) თ. შალიკაშვილის ოჯახებში აღმოჩნდა საინტერესოა, ეს ფაქტები და ერთობლივ საწარმოში შექმნილი საერთო სიტუაცია მის მთავარ ბუღალტრის გ. ფარქოსაძეს აღუვლებს თუ არა.

არ შეიძლება, მდუმარედ ავუაროთ გვერდი სხვა არც თუ უმნიშვნელო გარემოებებსაც. მაგალითად, მრავალი ერთობლივი საწარმოს სრული უმოქმედობის, გამართული წარმოების და მოგების მიუღებლობის ხანგრძლივი პერიოდის მანძილზე ამ საწარმოთა ხელმძღვანელებმა, სხვა თანამდებობის პირებმა სინდისს შეხსნის გარეშე იღებენ სოლიდურ ხელფასებს, ზოგჯერ 1000-1500 მანეთსაც რომ აქარბებს.

სახელმწიფო ორგანიზაციებს, კომპრომისებსა და ერთობლივ საწარმოებს შორის ურთიერთობის ახალი ფორმები, ზოგიერთი ხელმძღვანელის მიერ ხშირად გამოყენება ნდობით ბოროტად საგვიტობის, მომხვეჭელობის, ვიწრო ჯგუფობრივი ეგოისტური მისწრაფებების რეალიზაციის მიზნით. ისინი, პირველ რიგში, იღვიან საკუთარი კომპრომისათვის, ეწევიან გაუმართლებელ ხარჯებს მფარველის აპარატურის, სხვა ტექნიკის, უცხოური მარკის მსუბუქი ავტომანქანების შესაძენად და ა. შ.

ქანძრთვლობის დაცვისა და სპეციალური უზრუნველყოფის სამინისტროში არსებულ უხეშ დარღვევებზე იტყობინებოდა საქართველოს მინისტრთა სამბჭოს დედგენილებაც. დავუმატებთ მხოლოდ, რომ ინგლისელებთან ერთობლივ საწარმო „უნიფორმ“-ში (დამფუძნებელი საქფარმმედიკნიკა, გენერალური დირექტორი ი. ბეროშვილი, მთავარი ბუღალტერი მ. ჭიორანაშვილი) 1990 წელს მიღებული 200000 მანეთის ღირებულების 30 ნახშირი იაპონური მსუბუქი ავტომანქანა.

ზოგიერთი ერთობლივი საწარმო, წესდების საწინააღმდეგოდ, სავარყო ეკონომიკური საქმიანობის გაშლის მაგივრად სხვა მწარმოებას ეწევა.

ერთობლივი საწარმო „ამირანი“ (პარტნიორები იტალიიდან, ძირითადი დამფუძნებელი კომპანიატივი გავრიანება „დილომობ-89“), თავისი წესდებით მოწოდებულია 108 დასახელების პროდუქციის ექსპორტ-იმპორტისათვის. მაგრამ, აღნიშნული ნაცვლად, იგი ალტანის მხარის ბიისის ტყე-კომბინატში შეუდგა ხე-ტყის მასალის დამზადებას და ქვეყნის შიგნით კომერციულ-სახელმწიფოებრივ ფასებში რეალიზაციას. ბა-თუმის ფილიალისათვის გაგზავნილი 266 კუბ მეტრი ტყისათვის 53000 მანეთის ნაცვლად, ერთობლივმა საწარმომ კომბინატს გადაურცხა 195000 მანეთი, რაც თვით შესაძლებელი ავანსირების თანხებაც კი რამდენიმეჯერ აღემატება. ვაკვირებას იწვევს ის გარემოებაც, რომ მძუზნებელი ერთობლივი საწარმოს არამომგებიანობისა, მისმა გენერალურმა დირექტორმა გ. შავთვალაძემ თავის მოადგილეს ს. გრემიანკის (ბრძანება № 53, 1990 წლის 1 ოქტომ-

რის მინისტრთა სამბჭოსი. შიგვანი, რომ რესპუბლიკის მთავრობა კომპეტენციის მიხედვით გააკრევდა ერთობლივ საწარმოს საქმიანობაში არსებულ ამ დარღვევებში.

საქართველოს რესპუბლიკის გენერალური პროკურატორის მოადგილე, იურიდიული მეცნიერებათა კანდიდატი, რესპუბლიკის დამხმარებელი იურისტი.

დაუჯდომელის შაბათი

დიდმარხვის მეხუთე შაბათი ღვთისმშობლის დაუჯდომელის დღეა.

დაუჯდომელი ანუ აკათისტო წარმოადგენს რომელიმე წმინდანის სახელზე შექმნილ საიდუმლო საგალობელს, რომელიც შეიძლება შესრულდეს წლის ნებისმიერ დღეს, დღე-ღამის ნებისმიერ მონაკვეთში, ნებისმიერი მორწმუნის მიერ, ტაძარში, ოჯახში, ჯგუფურად, ინდივიდუალურად, მაგრამ აუცილებლად ფეხზე მდგომარე ან დაჩქარებული (აქედან მოდის მისი სახელწოდება დაუჯდომელი აკათისტო). დაუჯდომელი შედგება 12 კონდაკისა და ამდენივე იკოსისაგან. კონდაკი არის მოკლე სავედრებელი ლოცვა, რომელიც დაუჯდომელში თავდება სიტყვით „ალოილუია“. იკოსი არის თანმიმდევრულად ჩამოთვლილი ღირსებაანი წმინდანისა ან ღვთისმშობლისა, რომელსაც ეძღვნება დაუჯდომელი. თითოეული ღირსება იწყება სიტყვით „გინაზოდენ“. მისი რიცხვი მუდამ არის კენტი — 7 ან 13. ბოლო „გინაზოდენ“ ყველა იკოსში შეორდება. მე-13 კონდაკი სამგზის იკითხება. შემდეგ კვლავ შეორდება პირველი იკოსი და კონდაკი. ამრიგად, დაუჯდომელს აქვს წრიული სტრუქტურა, იგი მთავრდება იმავე კონდაკით და იკოსით, რომლითაც იწყება. დაუჯდომელი მთავრდება სავედრებელი ლოცვით.

დაუჯდომელი ვადიდებთ ღმერთს, ყოვლადწმინდა ღვთისმშობელს და იმ წმინდანს, რომელსაც იგი ეძღვნება, წარმოვაჩინოთ მის დამსახურებას ერისა და ქვეყნისა წინაშე, მის თავდადებას საწმინტოებისათვის, ეკლესიისათვის, მადლობას გვირავთ, მას ვავედრებთ სამშობლოს, ერს, ახლობლებს. დიდი ძალა აქვს დაუჯდომელს, თუ რწმენით, სასიხარულო და ყველა წესის დაცვით შევასრულებთ. იგი ხომ წმინდანის საიდუმლო საგალობელია, წმინდანის კი მეოხია ჩვენსა და ღმერთს შორის.

მართლმადიდებლურმა ეკლესიამ თავისი არსებობის მანძილზე მრავალი დაუჯდომელი შექმნა. მაგალითად, წმინდისა დედისა ჩვენისა და მოციქულთა სწორისა ქალწულისა ნინო ქართველთა განმანათლებლისა, მკობლისა დიდმოწამისა და ძლეველმოცილისა გიორგისა, წმინდისა ნიკოლოზისა, საკვირველმოქმედისა; სუეტისა ცხოველისა და კვარათისა საუფლოისა... უპირველესი მათ შორის არის დაუჯდომელი კურთხეულისა დიდებულისა დედოფლისა ჩვენისა ღვთისმშობლისა და მარადის ქალწულისა მარიამისა.

როდის და როგორ შეიქმნა იგი?

VI—VII საუკუნეებში ავბედითი გამოდგა ბიზანტიისათვის. ურიცხვი მტრის შემოსევებისაგან დაუძლურებული, ერთ დროს ბრწყინვალე იმპერია ერთი-მეორის მიყოლებით კარგავდა პროვინციებს. ანტიოქია, იერუსალიმი, სირია, ალექსანდრია უკვე აღარ ეკუთვნოდა მას. აფრიკის ვეზირების ერაყელს გამეფებამ (610 წ.) ერთხანს შეაჩერა ეს პროცესი, მაგრამ ძალე მოძალადეებმა მტრებმა ახალი ძალით შემოუტეეს ქვეყანას. VII საუკუნის ოციან წლებში სკვთების მთავარი ხაზანი დიდი ჯარით დასავლეთიდან დაიძრა ბიზანტიისაკენ, აღმოსავლეთიდან სპარსთა სარდალი სარკარი მოიწვედა მრავალიცხოვანი ლაშქრით. ერთ ბერძენზე ათი მომხდელი მოდიოდა. აშკარა დაღუპვა ელოდა კონსტანტინოპოლს. შიშს მოეკიდა ხალხს. პატრიარქი სერგი და ქალაქის თავი ეონოს პატრიქი ნუგუმს სცემდნენ ერს, მოუწოდებდნენ მას ელოცა და ჰქონოდა სასოება ღმერთისა და ყოვლადწმინდა ღვთისმშობლისა: „კადნიერი იქმნით, რამე თუ ღმერთი ჩვენ კერძო არს“ (მარხვანი). თვით პატრიარქი პაცხოვრის ხელთუქმნელი ხატით, ყოვლადპატიოსანი ჯვრითა და ღვთისმშობლის პატრიოსანი სამოსით უვლიდა გარს და ლოცვასადაუღუნდა. უსმინა უფალმამოლოცვლს — მოსრა მტრის მრავალიცხოვანი ლაშქარი. სასწაულმოხველი ხალხი დიდთა მითა ლაღაღებდა: „მეოხ გვექავ დედაო ღვთისა ჩვენისაო“ (მარხვანი).

უკანდახეულმა, დამარცხებულმა მტრმა ხელი არ აიღო განზრახვაზე; კვლავ მოაყრია ძალა. სარკარი და ხაზანი ხელმეორედ მოადგნენ კონსტანტინოპოლს. ამჯერად ზღვით მოდიოდა მოწინააღმდეგის უთვალავი მხედრობა. ზღვის კიდებე ღვთისმშობლის ტაძარი აღმართულიყო. სასოება, შიშაურ აშლილობასაც რომ ვერ გადაეურჩით. განსაკუთრებით ახლა გვეკიდება რწმენა და სასოება, ახლა გვეკიდება მსურველ ლოცვა. ვილოცოთ ყოვლადწმინდა ღვთისმშობლისათვის, ვიკითხოთ მისი დაუჯდომელი. ვინ, თუ არა ღვთისმშობელი შეისმენს ჩვენს ვედრებას, ვინ, თუ არა ღვთისმშობელი გვიხსნის განსაცდელისაგან. მამ წილოცოთ: „შეიწყნარე აწ დიდებულო, დედოფალო ჩემო სახიერო, გლახაკი ვედრებაი ჩემი... შენ შემიწყალე მე, შენ შემიწყალე მე, შენ იყავ თანამოქმედ ჩემდა ყოველსა საქმესა კეთილსა, ნებისაებრ ძისა შენისა და ღვთისა ჩემისა... შენ ხარ მფარველი ჩემი, შენ ჩემი წინამძღვარი, შენ ჩემი მოგზაური შენდამი და მიმსა ყოველი სასოებაი ჩემი, შენ იცი უღონობაი ჩემი, რამე თუ არავინ მაქუსგარანა შენ, და შენგან შობილი ქრისტე, ამისთვის ნუ მომიძაგებ, და ნუ განმავდებ შენ სახიერო...“ (დაუჯდომელი კურთხეულისა დიდებულისა დედოფლისა ჩვენისა ღვთისმშობლისა და მარადის ქალწულისა მარიამისა).

სოფიკო ლოხაიანიძე,

მასალები მომზადდა სახულიერო აკადემიის ქრისტიანული ანთროპოლოგიის კათედრაზე.

იღუმენი ფილარეტი — „ზნეობრივი ღვთისმეტყველების კონსპექტი“

XXIV თაზი

სამშობლოს სამსახურის ვალი ქრისტიანებისათვის. ქრისტიანული შეხედულება ქომაზე (ღირსი ათანასე ათონელის და წმინდა მოციქულთასწორი კირილეს გამოწვევებით).

აშკარაა, რომ ის ქრისტიანული პატრიოტიზმი, რომელზედაც ზემოთ გვექონდა საუბარი, ყოველი ჩვენთაგანისგან შეძლებისდაგვარად მოითხოვს სამშობლოს სამსახურს. ადამიანი ემსახურება სამშობლოს, უპირველეს ყოვლისა, მაშინ როცა ის არის ამა თუ იმ სახელმწიფოებრივ თუ საზოგადოებრივ სამსახურში. რა თქმა უნდა, ასეთი მსახურების ფასი უფრო იზრდება, როცა ის უანგაროდ, რაიმე მატერიალური ანგარიშისა და მოსაზრების გარეშე სრულდება; მაგრამ ადამიანი, ასე თუ ისე, მაშინაც ემსახურება თავის სახელმწიფოს, როცა მონაწილეობას იღებს მის ცხოვრებაში, მაგალითად, მუშაობს, გამოდის პრესით, მონაწილეობს საზოგადოებრივ არჩევნებში და ა. შ. აი, სწორედ აქ იგი უნდა ისწრაფოდეს იმისკენ, რომ სარგებლობა მოუტანოს სამშობლოს, მთელ თავის ხალხს, და მართოდენ საკუთარი (თუ პარტიული) ინტერესებით არ დაკავდეს. მხოლოდ მაშინ იქნება მისი სინდისი სუფთა. დაე, ნუ მიაღწევს იგი დიდ გარეგნულ წარმატებას, სამაგიეროდ პატიოსნად, ქრისტიანულად შეასრულებს პატრიოტის და სამშობლოს ერთგული შეილის ვალს.

მეგობარი ჰქონდა იცნობათ — უთქვამს ხალხს. ჰეშმარიტი პატრიოტის სიყვარული სამშობლოსადმი და თავისი ერისადმი განსაკუთრებით მძაფრად ვლინდება ყოველთვის განსაცდელისა და უბედურების დროს. ყველამ იცის, თუ როგორ გრძნობს თავს ის ადამიანი, რომლის ახლობლებიც მძიმედ არიან დაავადებულნი. მას გართობისა და სიამოვნების სურვილი არა აქვს, თავის დარდასა და ზრუნვაში ხშირად ჰამა დასმა, დასვენება და ძილიც კი ავიწყდება. დაახლოებით ამგვარი განცდა უნდა დაეუფლოს სამშობლოს უბედურების უამს მას, ვისაც ნამდვილად უყვარს თავისი ქვეყანა ღრმად და გულწრფელი სიყვარულით. თუ ჩვენი გული სავსეა მხოლოდ საკუთარი განცდებითა და ინტერესებით, თუ მხოლოდ გარეგნულია ჩვენი კვნესა და ოხვრა, ხოლო ჩვენი საქმე ისე შორსაა სიტყვისაგან, როგორც „აღმოსავალი დასავლისაგან“, მაშინ არ ყოფილა ჰეშმარიტი სამშობლოსთვის ჩვენი სიყვარული.

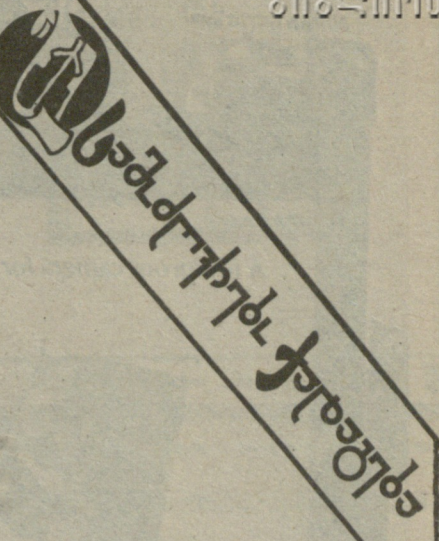
სამშობლოს სამსახურის საქმეში ერთ-ერთ ყველაზე დიდ და თავდადებულ გამბრბად სამშობლოსთვის სიკვდილი ითვლება, განსაკუთრებით — ომში სიკვდილი. ქრისტიანი მეომარი, სამშობლოსა და მისი სიწმიდეების დამცველი პირნათლად ასრულებს ქრისტეს მცნებას: „უფროასი ამისსა სიყუარული არავის აქუს, რათა სული თვისი დადვას მეგობართა თვისთათვის“ (იოანე 15, 13).

რა თქმა უნდა, ომი თავისთავად ბოროტებაა, იგია უღარესად სამწუხარო მოვლენა, რომელმაც ღრმად ეწინააღმდეგება ქრისტი-

ანულ საფუძვლებს. ზედმეტია იმაზე ლაპარაკი, თუ რაოდენ სასიხარულო იქნებოდა, ადამიანებს რომ არ ეომათ ერთმანეთის წინააღმდეგ და დედამიწაზე დამკვიდრებულიყო მშვიდობა. მაგრამ, სამწუხაროდ, სინამდვილე სულ სხვაგვარია და მხოლოდ გულუბრყვილო მეოცნებებს, ვიწროდ და ცალმხრივად მოაზროვნე სექტანტებს შეუძლიათ უარყონ ომი, არ დაუშვან მისი არსებობა რეალურ ცხოვრებაში.

სამართლიანია, როცა მიუთითებენ მცნებაზე „არა კაც ჰკლა“ და ამბობენ, რომ ომი ამ მცნების დარღვევაა. ეს არ არის საკმაოდ სწორი. ეს არ არის საკმაოდ სწორი. თუმცა, ჩვენ ვხედავთ, რომ ძველი აღთქმის ხანაში, როცა ეს მცნება დადგინდა, ისრაელის ერი იბრძოდა ღვთის ბრძანებით და ღვთის შეწყვენით ამარცხებდა მტრებს. გარდა ამისა, ძველ აღთქმაში არის კანონი, რომლის თანახმადაც ადამიანი, რომელიც შეურაცხყოფს თავის მშობლებს, სიკვდილით უნდა დაისჯოს. აქედან გამომდინარე, მცნება — „არა კაც ჰკლა“ არ ვრცელდება ადამიანის სიცოცხლის წართმევის უკლებლივ ყველა შემთხვევაზე. ამ მცნებით იკრძალება პირადი ანგარიშსწორება ერთი ადამიანის მეორესთან მისი საკუთარი გააფრთხილებით და ნებით. როცა უფალი ახალ აღთქმაში ხსნიდა ამ მცნების ღრმა აზრს, მან მიუთითა, რომ ამით იკრძალება არა მხოლოდ მკვლელობა, არამედ საერთოდ, არაქრისტიანული, უსაფუძვლო რისხვა. მაგრამ, მეორეს მხრივ, როდესაც მოციქულებმა უკანასკნელი დღეების შესახებ ესაუბრებოდნენ, უფალმა თქვა: „და ოდეს გესმოდინა ბრძოლანი და შფოთნი, ნუ შესძრუნდებით, რამეთუ ჯერ-არს ესე პირველად ყოფად“ (ლუკა 21, 9). ამ სიტყვებით ჩანს, რომ გარდაუვალია ომი, უკუიგდება ომის მოწინააღმდეგეების ყველა განცხადება, თითქმის ქრისტიანობა სრულ უგულებელყოფამდე უარყოფს ომს და მასში მონაწილეობის მიღებაზე უარს აცხადებს. ჩვენ უკვე ვისაუბრეთ იმაზე, რომ ომი კაცობრიობის ცხოვრებაში უარყოფითი მოვლენაა, თუმცა ის იარსებებს როგორც დედა მიწაზე არსებული, ზოგჯერ ერთადერთი საშუალება დაპყრობისაგან თავდასაცავად, თავდასხმისაგან ხომარათისა, შეურაცხყოფილი სიწმიდეების და ხალხის უფლებების დაცვისა. მხოლოდ ასეთ ომებს იცავს ქრისტიანობა. სამართლიანობის, წესრიგის აღდგენისა და სიმართლისათვის ბრძოლას. აპოკალიფსში ხომ ვკითხულობთ, რომ ომი ზეცაშიც იყო (აპოკ. XII, 7) — როცა წმიდა მთავარანგელოზმა მიქაელმა და ანგელოზებმა დაამხეს და განდევნეს ზეციდან ღვთის მოლატე. — ეშმაკი ქავის თანამოსაზრე დაცემულ ანგელოზებთან ერთად.

ქართველი ათონელი მამების ცხოვრებიდან ცნობილია ისეთი, შემთხვევა: ივერთა მონასტერში ბერად აღიკვეცა ქართველი თავადი თორნიკე — უწინ გამოჩენილი მხედართმთავარი ბერძენო არმიისა. ქვეყნისათვის ძნელ წუთებში იმპერატორის მეუღლემ —

ზოიამ მოიხმო თორნიკე და სთხოვა, რომ ჯარისათვის ეწინააღმდეგებოდა. თორნიკემ მტკიცე უარი განუცხადა, რადგან უკვე ბერად იყო აღკვეცილი. მაგრამ ღირსმა მამა იოანემ უთხრა მას: „ყველანი ერთი სამშობლოს შეილები ვართ და ჩვენი ვალია დავიცვათ სამშობლო მტრებისაგან ლოცვით, მაგრამ თუ უმალლესი ხელისუფლება საჭიროდ თვლის, გამოიყენოს ჩვენი ხელები და მკერდი ხალხის დასაცავად. ჩვენ უსიტყვოდ უნდა დავემორჩილოთ მას... თუ შენ არ დაპყვები მეფის ნებას, მაშინ პასუხს აგებ შენი თანამემამულეების სისხლისათვის, რომელთა ზღადარჩენაც არ ისურვე, პასუხს აგებ უფლის ტაძრების ნგრევის გამოც...“ თორნიკე დამორჩილდა, დაამარცხა მტერი და გადაარჩინა სამშობლო საშიშროებისაგან. წმ. მოციქულთასწორი კირილე მაკედონელი თანაუბრებოდა ომის შესახებ, ეუბნებოდა მათ: „ჩვენ დიდსულოვნად ვითმენთ პირად წყენას, მაგრამ საზოგადოებაში ერთმანეთს ვიცავთ. საკუთარ სიცოცხლეს ვდებთ მოყვასისათვის, რათა თქვენ, როცა დაატყვევებთ ჩვენს თანამოქალაქეებს, არ აიძულოთ ისინი უარყონ საწმინტოება და ჩაიდინონ ღვთისსაწინააღმდეგო მოქმედება...“ და ბოლოს, რომელი რუსი ადამიანისთვის არ არის ცნობილი ღირსი სერგი რადონეჟელი მაგალითი, რომელმაც საომრად აყურთხა თავადი დიმიტრი დონეი, რომელიც ლოცულობდა რუსთა ლაშქრის წარმატებისათვის და მოიხსენიებდა ბრძოლის ველზე დაღუპულ მეომრებს. რაღა ვთქვათ დიდ თამარ მეფეზე, რომელიც ლოცავდა და აყურთხებდა მტრის წინააღმდეგ მიმავალ ქართველთა ლაშქარს.

რა თქმა უნდა, ომში მონაწილეობის დროს ადამიანი შეიძლება სცოდავდეს და მძიმედაც სცოდავდეს. ეს ხდება მაშინ, როცა ის ბრძოლის დროს პირადი სიძულვილის და შურისძიების გრძნობით ან პატივმოყვარეობით და ამპარტავნული მისწრაფებებით არის აღვსილი და პირიქით, რაც უფრო ნაკლებად ფიქრობს იგი საკუთარ თავზე და მთელი თავგანწირვით მზადაა სიცოცხლე შესწიროს სხვებს — მით უფრო ახლოა მოწამებრივ გვირგვინთან.

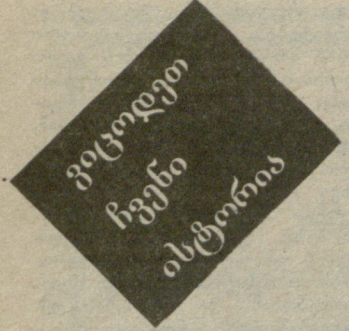
იხევეთა მამა არჩილის რეკომენდაციით.

ითარგმნა თბილისის სასულიერო აკადემიის ქრისტიანული ანთროპოლოგიის კათედრაზე.

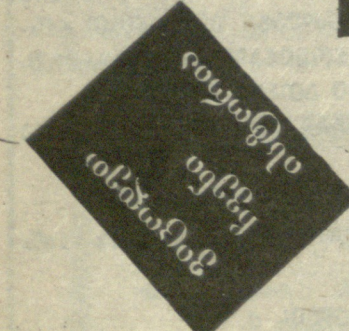

საქართველოს კონგრესის გვირგვინი

ბრძანებული ბედი დაკავით დამფუძნებელ კრებებს — ბევრი მათგანი დღესაც უღიბლო გამოდგა. სახალხო წარმომადგენლობის ამ ორგანოებმა დაწყებული საქმის დამთავრება ვერ მოასწრეს, რადგან ისინი დროზე ადრე იქნენ დათხოვილი-გარეკილი.

„დაე, ნუ იქნება ასე! დაე, სოციალ-დემოკრატიულმა და მ. ფუნდამენტალმა კრებამ დაე, მან შეხედოს პირველად შეხარულობის თავის მოვალეობა ერისა და სამშობლოს წინაშე“ — ნატრობდა ქრისტეფორე რაჭველიშვილი საქართველოს დამფუძნებელი კრების მოწვევის დღეს.

ქართული საზოგადოებრიობა უდიდეს იმედს ამყარებდა დემოკრატიული წესით არჩეულ მრავალპარტიულ ერთეულ საკრებულოზე, რომლის პირველი სხდომა 1919 წლის 12 მარტს გაიხსნა თბილისში, მეფისნაცვლის ყოფილ სასახლეში.

ჩვენი ერის ისტორიაში წარუშლელი იქნება დამფუძნებელი კრების მოწვევის დღე. ეს მფორე დღეა თავის ხილადით, თავის მნიშვნელობით. ამ დღემ უნდა დაავიწყდეს ჩვენი განთავისუფლება, ჩვენი აღდგენა და სიხარული: გუშინდელისკენ, მონობისკენ გზა მოკრილია სამუდამოდ, სამუდამოდ!

და იცოდეს ამერიკიდან მტერმაც და მოყვარებმაც, რომ ქართველი

ერის ისტორია, დროებით შეჩერებული, კვლავ განაგრძობს მხვედლობას, ქართველი ერის გენია კვლავ ტანტზე წის და მიხი შემოქმედების სხივები მთელს საქართველოს ეფრქვევა, აცხოველებს და გულს აღუძრავს სრული ცხოვრებისათვის“ — წერდა ამ დღეს ცნობილი ქართველი მოღვაწე, დამფუძნებელი კრების წევრი სამსონ ფირცხალავა გაზეთ „სახალხო საქმის“ ფურცლებზე.

დამფუძნებელ კრებას დემოკრატიულ საქართველოში არავინ დაუტოვებია გულგრილი. გასაგებია, ამ კრების უმთავრეს მიზანს ხომ აღდგენილი ერთეული სახელმწიფოებრიობის დემოკრატიულ საფუძველზე დამკვიდრება და საქართველოს რესპუბლიკის ძირითადი კანონის — კონსტიტუციის შემუშავება შეადგენდა.

დამფუძნებელი კრების საარჩევნო დებულება საქართველოს ერთეულმა პარლამენტმა შეიმუშავა და მიიღო 1918 წლის 2 ნოემბერს. ერის უზენაესი ორგანო 130 წევრისაგან უნდა შემდგარიყო. საყოველთაო, თანასწორი, ფარული და პირდაპირი არჩევნები ტარდებოდა პროპორციული სისტემით. საარჩევნო უფლებით სარგებლობდნენ რესპუბლიკის მოქალაქენი, რომელთაც არჩევნების დღისათვის 20 წელი შეუსრულდათ.

არჩევნების მოსაწყობად ცენტრალურ საარჩევნო კომისიას (შედგებოდა 21 წევრისაგან, რომლებიც სხვადასხვა პოლიტიკურ ორგანიზაციებს წარმომადგენდნენ, კომისიის თავმჯდომარე იყო სოც. დემოკრატი ალ. ლომთათიძე, მოადგილე — სოც. ფედერალისტი თ. ლონტი, ხაზინადარი — ეროვნულ-დემოკრატი გ. გვახავა) საქართველოს პარლამენტმა 4 მილიონი მანეთი გამოუყო. შეიქმნა საქალაქო, სამხარო, სოფლის საზოგადოებებისა და სხვა საარჩევნო კომისიები. შედგა ამომრჩეველთა სიები. მოეწყო საარჩევნო უბნები. საგულისხმოა, რომ საქართველოს რესპუბლიკის პირველი ეროვნული საკრებულოს არჩევნების №1 საარჩევნო უბანი მოთავსებული იყო ერის უპირველესი სასწავლებლის — თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის შენობაში.

„ხალხი მეტად დაინტერესებულია დამფუძნებელი კრების არჩევნებით. რევოლუციის პირველი დღეების შემდეგ არც ერთ არჩევნებს არ გამოუწვევია ასეთი ინტერესი“, — შენიშნავდა გაზეთი „ერთობა“ (1918 წ., 18 თებერვალი).

პოლიტიკური პარტიები აქტიურად ჩაებნენ საარჩევნო კამპანიაში. „დამფუძნებელი კრების არჩევნებში ხიტუვიერ და წერილობით ავტაციათან ერთად დიდ როლს თამაშობდა პლაკატები. ეს იყო პატარა მხატვრული ამერიკული ხისტების გადმონერგვისა ჩვენში“ — მიუთითებდა გაზეთის კორესპონდენტი.

თბილისის პარტია ეცილებოდა ერთმანეთს დამფუძნებელი კრების მანდატებს: საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული, საქართველოს ეროვნულ-დემოკრატიული, საქართველოს სოციალ-ფედერალისტთა და საქართველოს სოციალისტ-რევოლუციონერთა (იყვნენ სხვა ორგანიზაციებიც, მათზე ქვემოთ). ფავორიტად მაინც ყველაზე მრავალრიცხოვანი და გავლენიანი სოციალ-დემოკრატიული პარტია ითვლებოდა. ამ პარტიის მესვეურნი არჩევნებში მთავარ კონკურენტად ეროვნულ-დემოკრატებს მიიჩნევდნენ და ამიტომაც წინა საარჩევნო ბრძოლა მათთან პოლიტიკური დაპირისპირების ნიშნით წარმოებდა. სოციალ-დემოკრატებმა მოწინააღმდეგის კომპრომეტაციის მიზნით გამოიყენეს პლაკატი, რომელზეც გამოხატული იყო „თავი“ და მოუწოდებდნენ გაეშვიებინათ შრომელი გლეხი ექსპლუატატორი შემამულეების ინტერესთა დამცველი ეროვნულ-დემოკრატიული პარტიის კანდიდატები.

თავის მხრივ ეროვნულ-დემოკრატებმა გაავრცელეს პლაკატი წარწერით: „შაწაწა ვაჟი კომისარი გავხდი“ (კომისარებად ყველგან, როგორც წესი, სოც-დემოკრატები იყვნენ).

აი, სოციალ-დემოკრატების წინასაარჩევნო მოწოდებები:

„მოქალაქენო! ქართველი ნაციონალ-დემოკრატები რეაქციას ემხარებოდნენ და შემამულეთა ინტერესებს იცავენ. ხმა მიეცით შემამულეთა პარტიის წინააღმდეგ!“

„სოციალ-დემოკრატებმა იხსნა საქართველოს რესპუბლიკა ანარქიისაგან“.

„სოციალ-დემოკრატებმა იხსნა საქართველოს რესპუბლიკა ბარბაროსულ ბრძოლა შამოხვისაგან“.

„სოციალ-დემოკრატებმა შეინარჩუნა საქართველოში რევოლუციის ყველა მონაპოვარი“.

„ყველა ხმა რევოლუციისა და დემოკრატიის მესვეურს სოციალ-დემოკრატიულ პარტიას №1“.

ალანიშნავია, რომ დამფუძნებელი კრების არჩევნებში მონაწილეობის მიზნით უპარტო ინტელიგენციის წარმომადგენლებიც შეუდგნენ სამუხაძისს. არჩევნების წინა პერიოდში ჩამოყალიბდა „ესთეტიური ლიგა პარტიოტებისა“, რომელშიც ქართველი პოეტები, მწერლები და მხატვრები გაერთიანდნენ. ლიგამ წარადგინა თავის კანდიდატთა სია (№14). პაოლო იაშვილის, იაკობ ნიკოლაძის, პავლე ინგოროყვის, ტიციან ტაბიძის, ლადო გულიაშვილის და ალი არსენიშვილის შემადგენლობით („საქართველოს რესპუბლიკა“, 1991 წ., 30 იანვარი).

შეიქმნა „საქართველოს ეროვნულ-ხალხოსური და საზოგადოებრიულ-თემოსწორი, შოთა რუსთაველის ჯგუფ-პარტია“, რომელსაც საკუთარი ბეჭდვითი ორგანოც გააჩნდა — ჟურნალი „რუსთაველის“ სახით (რედაქტორ-გამომცემელი ევგენი დვალი. სულ გამოვიდა 3 ნომერი). ამ ორგანიზაციამ „შოთა რუსთაველის ჯგუფის“ სახელმძღვანელო მიზნით მიიღო დამფუძნებელი კრების არჩევნებში „დამოუკიდებელი (უპარტო) კავშირი“ და სხვა. სულ 15-მა პოლიტიკურმა პარტიამ, გაერთიანებამ და ჯგუფმა წარადგინა კანდიდატთა სია ერის საკანონმდებლო ორგანოს არჩევნებისათვის. სიაში ყველაზე მეტი — 130

წარმომადგენელი ჰყავდა საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიას.

არჩევნები 1919 წლის შუა თებერვალში ჩატარდა. „14, 15 და 16 თებერვალს საქართველოს დამფუძნებელი კრების არჩევნებშია მოქალაქენო! ამ დღეს უნდა გადაწყვიტოს საქართველოს ბედი! თქვენ თვითონ უნდა გამოხატოთ იმის... მიაშურეთ საარჩევნო ყუთებს! არც ერთმა არ დაჰკარგოთ ხმა!“ — მოუწოდებდა ქართული პრესა რესპუბლიკის მოქალაქეებს.

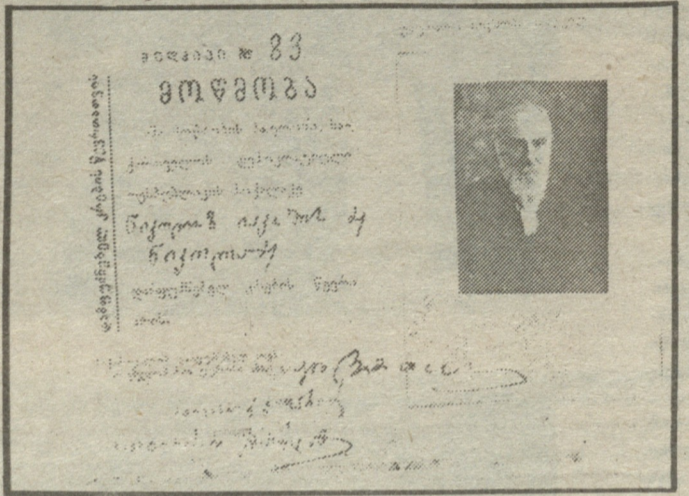
ქართველი ხალხის მისწრაფებაზე — აერჩია ერის უზენაესი ორგანო — ბოლშევიკთა ბოიკოტს გავლენა არ მოუხდენია. ეს უმნიშვნელოვანესი პოლიტიკური აქტია წარმატებით ჩატარდა. არჩევნებში სრულა გამარჯვება მოუტანა სოციალ-დემოკრატებს, მათ ხმების დაახლოებით 83 პროცენტი შეავაროვეს და 109 მანდატი მიიღეს. 8-8 მანდატი მოიპოვეს ეროვნულ-დემოკრატიული და სოციალ-ფედერალისტთა პარტიების წარმომადგენლებმა. 5 ადგილი სოციალისტ-რევოლუციონერებს ერგო.

სოციალ-დემოკრატებს თავიანთი ინტერნაციონალური ბუნებისათვის არც ამგვარი უღალატით. მათი პარტიული სიით გასულ დამფუძნებელი კრების დებულებათა შორის ქართველებს გარდა იყვნენ სომხები, თათრები, ბერძენები, რუსები, ებრაელები, ოსები და აფხაზები.

დამფუძნებელი კრების წევრთაგან მხოლოდ ოთხი იყო ქალი: ელისაბედ ბოლქვაძე, ელენორა ტერ-პარსეგოვა-მახვილიძისა, მინადორა ტორთაშვილი და ქრისტინე შარაშიძე (ყველა სოციალ-დემოკრატი).

ეროვნული საკრებულოს დებულებები გახდნენ ქართველი ინტელიგენციის თვალსაჩინო წარმომადგენლები: ნიკო ნიკოლაძე, გერონტი ქიქოძე, ექვთიმე თაყაიშვილი, გიორგი გვახავა (ეროვნულ-დემოკრატიული პარტიისაგან), შალვა ნუცუბიძე, შალვა ალექსი-მესხიშვილი, სამსონ ფირცხალავა (სოც-ფედერალისტთა პარტიისაგან), ლეო შენგულია (ქიაჩელი), გრიგოლ ნათაძე (სოც-რევოლუციონერთა პარტიისაგან) და სხვა.

არ შეუძლებელი იმ მიზეზებზე საუბარს, რომელთაც დამფუძნებელი კრების არჩევნებში სოციალ-დემოკრატების შიამბეჭდა: განაპირობებს (ეს. ალბათ, ცალკე საუბრის თემა).

დავძენ, რომ ოპოზიცია მთელ რიგ ბრალდებებს უყენებდა პარლამენტში მმართველ პარტიად ქცეულ სოციალ-დემოკრატებს. და მანაც, ყოველივეს მიუხედავად, შექმნილ ვითარებას, ვიჭირობ, სწორად ასახავდა სოციალ-ფედერალისტური მიმართულების განვითარებას „სახალხო საქმე“. იგი წერდა: „წარსულ არჩევნებში, ეჭვს გარეშეა, აღმინებრავის გავლენას და ხშირად ძალდატანებასაც ჰქონდა ადგილი. კანონის დარღვევებზე ხომ ლაპარაკი მგთია, ბევრი ბოროტმოქმედება ჩაიდინეს, მაგრამ ყველაფერი რომ რიგზე და წესიერად უფილიყო, არჩევნების შედეგი დაახლოებით მაინც ასეთი იქნებოდა და საქართველოს დამფუძნებელი კრებაში უმეტესობა მაინც სოციალ-დემოკრატებს ეყოლებოდათ... შეიძლება ოცი, ოცდასთო ადგილი კიდევ მოკლებოდა მათ დებულებების რიცხვს და ეს ხომ არჩებოდა ვერ შესცვლიდა დამფუძნებელი კრების ძალთა განწყობილებას... ასეთია ხინამდვილე ჩვენი ცხოვრებისა“ („სახალხო საქმე“, 1919 წ., 9 მარტი).

კრებებზე შესასვლელი ბილეთებით დასწრება შეეძლოთ ფართო საზოგადოებრიობის წარმომადგენლებს; მათთვის 500 ადგილზე მეტი იყო დათმობილი. განსაკუთრებით შიამბეჭდავი იყო დამფუძნებელი კრების პირველი სხდომა (სხვათა შორის, იგი ფირზე აღბეჭდას კინორეჟისორ გ. გოგიტიძეს), რომელიც 1919 წლის 12 მარტს გაიხსნა. დარბაზის შუაში ისდნენ სოციალ-დემოკრატები, მათგან მარჯვნივ ეროვნულ-დემოკრატები, ხოლო მარცხნივ სოციალ-ფედერალისტები და სოციალ-რევოლუციონერი დებულებები. კრებას დაესწრნენ ინგლისის, საფრანგეთის, ამერიკის შეერთებული შტატების, შვეიცარიის, ესპანეთის, ნიდერლანდების, საბერძნეთის, პოლონეთის, სპარსეთის, ჩეხოსლოვაკიის, სომხეთის, აზერბაიჯანის, ლიტვის, უკრაინის და სხვა სახელმწიფოთა წარმომადგენლები.

რეგლამენტის თანახმად სხდომა გახსნა უხუცესმა დებულებამ სოციალისტო გიბლაძემ, მდივნობა დებულებათაგან ყველაზე ახალგაზრდა გოგიტა ფალავას დაეკისრა.

პირველსავე სხდომაზე ირჩიეს დამფუძნებელი კრების თავმჯდომარე და მისი სამი ამხანაგი (მოადგილე). კრებამ მოისმინა და ერთხმად მიიღო საქართველოს დამოუკიდებლობის აქტი, რომელსაც პირველმა ხელი მოაწერეს მთავრობის წევრებმა, შემდეგ კი ყველა დამსწრე დებულებამ.

დამფუძნებელმა კრებამ დაამტკიცა საქართველოს რესპუბლიკის ახალი კანონები, აირჩია 4 მდივანი კომისია: „სარედაქციო, სარეგლამენტო, საკონსტიტუციო, საფინანსო-საბიუჯეტო და 11 კომისია: შრომის, თვითმმართველობის, აგარული, განათლების, ჯანმრთელობის, სამხედრო, იურიდიული, გზათა, ხელოვნების, სამეურნეო და საბიბლიოთეკო.

დამფუძნებელი კრება არჩევნისთანავე შეუდგა ფართო კანონმდებლობით საქმიანობას. ამ საქმიანობის შედეგებზე მკითხველს სრულ წარმოდგენას შეუქმნის გასულ წელს გამოცემული „საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის სამართლებრივი აქტების კრებული. 1918-1921“.

დამფუძნებელი კრება ქართველი ერის უზენაეს ნებას, ინტერესებსა და მისწრაფებებს გამოხატავდა. „საქართველოს ცნობიერების გვირგვინი“ — ასე უწოდებდა დამფუძნებელი კრებას ნუცუბიძე, თავად ერთი უთვალსაჩინოესი წევრი ამ ეროვნული საკრებულოსი.

„მე არ ვიტყვი, რომ საქართველოს ერის უზენაესი ორგანო, მისი დამფუძნებელი კრება, უნაკლოა. მისი ხისწორით დაფასება პირუთენელი ისტორიის საქმეა“, — აღნიშნავდა დამფუძნებელი კრების ერთი წლისთავზე ალექსანდრე ლომთათიძე.

მართლაც; საქართველოს დამფუძნებელი კრების საქმიანობა გულდასმით და გამოწვლილვით შესწავლის მითხოვს. ეს საქმე ერთობ საშურიცაა, რადგან მას არა მარტო შემეცნებითი, არამედ პრაქტიკული დანიშნულება ექნება. საქართველოს დამფუძნებელი კრების მდიდარი გამოცდილება, ვფიქრობ, სასიკეთოდ წაადგება მის კანონიერ მემკვიდრეს — დღევანდელი საქართველოს უზენაეს საბჭოს.

ოთარ ჯანაშია

სწარბამხა: დამფუძნებელი კრების სხდომა; დამფუძნებელი კრების წევრის მოწმობა.

ქრისტიანობის სიყვარულია

გია ლეჟავა პირველად ვნახე ტელევიზორზე და მაშინვე ვაღიარებდი ღმერთს. ეს იყო ალექსანდრე ნაუმოვი. მისი ხელოვნების აღმშენებელი იყო მისი უმცროსი ძმის, იმიტომ რომ მისი დაზავება მისი ოცნებით გახდა. დიდი სიხუმრით მიუყვარდა და შემდეგ მკვლელად გამოქვეყნდა ფრაზეზე უფრო უსაფრთხოა ხალხს იმ სიხუმრისა და მის მძლავრ, მაგრამ ამკრავრად დაოკებულ ენერჯის.

მინც რა იპყრობს თქვენს ყურადღებას მისი ნახვისთანავე? — თვალში, მოკარბებული სხევისაგან ფერადი მოყვითვლება, რომელია მიღმა სულ სხვა, გამოუცნობი ფაქტი საზოგადოებისთვის.

მისი ხასიათის რა თვისება იკვეთება გაცნობისთანავე? — უჩვეულო სიწმინდე, თითქმის ბავშვური და კიდევ — კაცობიერება, დიდი სიკეთე.

გია, გაცნობიერებული გაქვს შენი მისია ამ ცხოვრებაში?

— მისისა რა მოგახსენო. ჩემს თავს ვერ გამოვიყოფ მთელი ქართული ერისა თუ დედამიწის მცხოვრებელთაგან და უპირველესად მიზნად ქრისტიანობის გზით აღამიანის სრულქმნა მიმაჩნია. ყველაფერი უნდა ვიღონოთ ქრისტიანობის გზით, დასაცავად, ამოავიფეთ, ამ ცხოვრებაშივე შესასრულებლად. ეხლავე უნდა ვეცადოთ და გავითავისოთ მცნება „გაყვარდეს მტერი შენი“, რად-

გან ქრისტიანობის სიყვარულია გზა სრულქმნისა. უნდა განვიწმინდოთ ყოველი ბოროტებისგან. ეს ეხება არა მარტო ჩემს პიროვნებას — ეგოიზმად ნუ ჩამითვლით ნათქვამს, — არამედ მთელ ერს, დედამიწის მთელ მცხოვრებელ და მხოლოდ შემდეგ, სრულქმნილობას მიღწეული შეგვეძლება შემოვიტრუნდეთ გარკვეული მისიით და ჩვენი საქმე ვქმნათ.

ამჟამად კი, პირველ რიგში, მე უბრალო მოძრაობას ვარ და ღმერთს ვთხოვ ჩემს და მამული, სარწმუნოება ჩემთვის სარწმუნოებით იწყება.

— შენი ნათქვამიდან გამომდინარე, საქართველოს მომავალი შენ უფრო ქრისტიანობის მადლით ხელდახმულ ქვეყნად გეხსება...

— მტკიცედ მწამს, რომ ჩვენ ყველანი ღმერთის შვილები ვართ და ეს კეზმარტება ქართველისათვის დასაბამიდან იყო გაცნობიერებული. ამიტომ ჰქონდა მას კარი ღია ყოველი სტუმრისათვის, რადგან ისიც ღმერთისაა მიაჩნდა. ვიცნობთ საქართველოში დაღვრილი ისეთი იდეალური ხანა (დაღვრილი კიდევ), რომ მთელი თავისი ბრწყინვალეობით აღწევს ქართული გენი, რომ მტრებსაც და მოყვარეობს სწორად აღიქვას ქართველის ბუნება, სიკეთე; რომ ისიც იქნება, აფსუა, სომეხი, რუსი თუ თათარი, სიყვარული მოჰპატიჟებს დღემოდ და მიეუბნება მათ ნებისით თუ უნებლიე შეცოდება ქართველთა მიმართ ჩადენილი თუ ჩაფიქრებული. მე არ მინდა ვინმეს შეუტარებდეს მთელი, მაგრამ ვეთანხმები სულმხით რეზო-

თაბუკაშვილს, რომლის ღრმა რწმენითაც ქართველი ებრაელები ერთადერთი არიან ჩვენთან თავმჯდომარეებთან შორის, რომლებსაც მადლიერების გრძობა ღვთის აღმთავრად მომადლებული.

— გია, როგორ გგონია, რა საქმიანობის შედეგად მოგვიტანს ხელი მხასიახობის გარდა?

— მხასიახობის უმეტესობა, განვლილი ცხოვრებიდან უკან მომზიარალი, ცდილობს საკუთარი შვილები აარიდოს თავის პროფესიას, მე კი წარმოუდგენლად მიმაჩნია მსგავსი ნაბიჯი. უსომოდ მიყვარს ჩემი პროფესია, ალბათ სხვა რამეს ამდენ სულსა და ენერჯიას ვერ შევალავდი. ჟერარ ფილიპი ამ ქვეყნიდან 38 წლისა, დიდების ზენიტში მყოფი წავიდა, მე კი 46 წლის ასაკში დამსახურებული არტისტის წოდებისთვისაც ვერ მიმიღწევია და მიუხედავად ამისა, რომ დამიბრუნოს განგებამ წარსული წლები, მინც მხასიახობის პროფესიას ავირჩევდი.

— სხვა რისი ტრფიალი შეიძლება დადგეს შენთვის თეატრის სიყვარულზე მაღლა ან მის თანაბრად მაინც?

— თვით სიყვარული.

— რა მიგაჩნია ადამიანის მოვალეობად?

— სიკეთის ქმნა, დასრულებლად!

— რომელი უფრო მოგწონს შენს მერ ნათამაშევი როლებიდან?

— კინოში ჟერ არ მითამაშია ასეთი როლი. თეატრში — დანიელ კორბანი რომერტ ტომას პიესაში „მანე“ და ქრები დიორენ-მატის პიესაში „მოხუცი მანდილოსნის ვიზიტი“. მე ორი სხვა როლის თამაშისათვის 1977-78 წლის სეზონის საუკეთესო მხასიახობად ვიყავი აღიარებული, მაგრამ ჩემთვის მინც ხუმრობის ნახსენები როლებია მნიშვნელოვანი. მის თქმა კი არ მინდა, რომ ეს როლები აბსოლუტურად სრულყოფილად ვე-

გზა სრულქმნისა

თამაშე — ჩემი თავი ძნელად თუ მაყმაყოფილებს, მით უმეტეს: რომ ბუნებით მაქსიმალისტი ვარ, განსაკუთრებით საკუთარი თავის მიმართ. ღმერთს ვთხოვ: შემდგომში მინც შთამბეროს ისეთი ნიჭი და უნარი, რომ ჩემს მიერ შექმნილი სახეებიდან ერთმა მინც დააკმაყოფილოს ჩემი სულიერი მოთხოვნილება.

— რას ფიქრობ, როგორია შენი აქროსა?

— მწკვეთ ხასიათის მიტაცება და დრამატული. მიზიდავს განცდისმიერი როლები, რომლებიც ბოლომდე დახარჯავს მოთხოვს.

— ხელოვნების რომელი დარგი გიყვარს გამოჩენილად?

— კლასიკური მუსიკა და ფერწერა. გამოჩენილი მოცარტი და ბეთოვენი, საერთოდ გერმანული კლასიკა, თავისი ყველა წარმოქმნული, ნეაპოლიტანური სიმღერებიც მიყვარს ლუჩანო ტაიოლი „შესრულებით“. მხატვრობა — ფერისმანი. ბოტიჩელი უტრულო, ვან გოგი, პოეტებიდან ყველაზე მეტად ბარათაშვილი. ვაჟ-ვაჟაშვილი და გლაკტიონი მიყვარს, გერმანულთაგან — გოეთე, მილერი, მწერლებიდან — ანდერსენი, ოსკარ უილდი, ეზოპი.

(აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ გია მშვენივრად ზატეხს, წერს კლასიკურ თავადმოკრულ ბიბლიოფილია და საოცრად ბევრი რამის წაიკითხვას აწერებს).

რეჟისორებიდან?

— ფელიცი და პერგამანი, ქართულთაგან — ორი რადიკალურად განსხვავებული ხელწერილი რეჟისორი, მისი კობახიძე, როგორც შემოქმედელი და მხატვარი, თემო ბაბუნაი, დაუმრეტელი ენერჯის.

ანთებული რეჟისორი, რომელიც სულ ძიებაშია და რომლის შედეგადმეტიც ინტელექტთან ერთად იგრძნობა გამიშვლებული ხერხი. უსახლოდ ფანტაზიის უნარი და მხოლოდ მისთვის დამახასიათებელი ხელწერა.

რა მიზეზით შეიძლება მხასიახობა უარი თქვას შემოთავაზებულ როლებზე?

— ძნელი უარის თქმა, მით უმეტეს, თუ განვიხილებთ არა ხარ წინადადებებით, ძნელია წინ აღუდგე ცდუნებას პიროვნულობის „მტკიცედ დგომის“ მიზეზით, მაგრამ ხდება ხოლმე.

— გია, შენი უფროსი შვილი მხასიახობა, როგორც ამირებს ეკლასის ტრადიციის გაგრძელება?

— გელამ ჩემზე კარგად დიდი, პირდაპირ სატატო თეატრის მხასიახობა გახდა და ღმერთმა ჩემს, კლავაქ ეკობის ჩემთვის, ჩემზე უკეთ ეკეთების საკეთივლო, მით უმეტეს, რომ რეჟისორობაზე ფიქრობს, ნინო წელს ამათაგან საშუალო სკოლას. მხასიახობაზე ოცნებობს, ჟერჯერობით კი ქართული ხალხურ ცეკვის ანსამბლ „არკონს“ სოლოსტია.

გია უბრალოდ შენიშვნა, იქნებ იმეტი, რომ საუბარმა მის პირადულ სამყაროში გადაინაცვლა, ალბათ მოერიდა თავისი პიროვნების თუ მისი გაიქცა მეტად წარმოჩენას. კლავაქ და მის თვალში ცეცხლი, რომლითაც კვლავ აღმართა ჩვენს შორის და მორიგი საქმის მომიწეებით რედაქციისგან გაქრა.

ყველას გაგვიღობა, რადგან მის ამ მოქმედებაში იყო რაღაც ბავშვური, მართალი, წმინდა.

ლალი გოგალოშვილი

31 მარტის რეფერენდუმისათვის

ქართველის გვირგვინი

ირინე ბაჩიაძე, ელენე ბოჟაჯიანი, თხო სტუდენტები:

ჩვენ არა მარტო გვიყვარს, ვამაყოფთ კიდევ ჩვენი რესპუბლიკით. ამიტომ არის ჩვენი დიდი სურვილი, საქართველოს დამოუკიდებლობა.

31 მარტს, ჩვენ, ისე როგორც ყველა არაქართველი, აუცილებლად უნდა მივიცეთ ხმა საქართველოს დამოუკიდებლობას. სხვა გზა არ არსებობს, ჩვენ ხომ საქართველოს თავისუფლებისათვის ვიბრძვით.

მახიტაძე ბაქდაძისათვის, თბილისის 104-ე სომხური სკოლის დირექტორი:

არა მგონია, საქართველოში თუნდაც ერთი სომეხი აღმოჩნდეს, რომელიც საქართველოს რეფერენდუმის ჩატარების წინადადებას იქნება... ამ მიწაზე უმაღლესი კაცი ვერ გაიხსნება... მე თავად 50 წლის მანძილზე უკუდგავიდე მუშაობას ვეწევი, 17 წელი მარტულის საშუალო სკოლის დირექტორად ვმუშაობდი, 12 წელი თბილისის 104-ე სომხური საშუალო სკოლის დირექტორი ვარ...

მახიტაძეს, 1950 წელს, სომხეთის ცენტრალური კომიტეტის ინსტრუქტორთა შემადგენელი... მაინც ვერ მწყობრებს. მე იმ პატივით ვცხოვრობ, რომლებიც დასებენ ჩემს დაწესებას. არ მაქვია პატივი, დამსახურება, ღირსება... ჩემთვის და ყველს აქ მცხოვრები სომეხისათვის ეს ქვეყანა მთელი საშობლობა, საშობლოს კი არავინ არ უნდა უღალატოს...

დღეს საქართველოს, ისე როგორც არასდროს, სჭირდება ჩვენი თანადგომა. მე, ჩემი სკოლის 50-კაციანი პედპოლეტივის სახელით, მინდა დაგარწმუნოთ, რომ ჩვენ, ისევე როგორც ყველა ქართველი, მხარს ვუჭერთ 31 მარტის რეფერენდუმს და გულწრფელად ვიცნებობთ ჩვენი საშობლოს დამოუკიდებლობაზე.

ლიდარე პაპაზაძისათვის, თხო გეოგრაფიული ფაკულტეტის დირექტორი:

უმრავლესობის აზრს გამოვხატავ, ალბათ, თუ ვიტყვი, რომ საქართველოში რეფერენდუმი აუცილებლად უნდა ჩატარდეს. ჩვენ, საქართველოში მცხოვრებ არაქართველებს, არა მარტო სურვილი უნდა გვქონდეს იმისა, რომ ხმა მივიცეთ საქართველოს რეფერენდუმს, არამედ ვალდებულნი ვართ ხმაძალა განვატყობოთ: საქართველო, სადაც ჩვენ დავიბადეთ, გავიზარდეთ და მივიღეთ განათლება თავისუფალი უნდა იყოს — სხვაგვარად ჩვენი საქციელი დღესაც ტოლდება.

ჩვენ თანამოაზრანი პარტი

თბილისის ა. ს. გრიბოედოვის სახელობის სახელმწიფო რუსულ დრამატული თეატრის დირექტორი ბატონი ვივი ბარბაქაძისათვის:

— სიმართლე გითხრათ, სულ ერთი წელია რუსული თეატრის დასი ვხედე მძღვანელობა, მაგრამ ამ კოლექტივის შესაცნობად ეს მოკლე დრო სავსებით საქმარისი აღმოჩნდა. ამის თქმის შესაძლებლობა მომცა იმან, რომ თეატრში მოსვლისთანავე შევამჩნიე, რა ერთსულოვნება სუფევდა ირგვლივ. ეს შესანიშნავად გამოჩნდა ეხლაც — საქართველოსთვის კიდევ ერთ კრიტიკულ მომენტში, 31 მარტის რეფერენდუმის მოახლოებისას. მე უკვე ვიცოდი, როგორი აზრისაც იქნებოდნენ ამ ფაქტთან მიმართებაში ჩემი თანამშრომლები, მაგრამ მაინც რამდენადმე მოულოდნელი იყო ერთ-ერთი შეკრებისას გამოთქმული მათი საერთო გულის ტვიტილი: რატომ უნდა აეკეზდეს ვინმეს, რომ ჩვენ, ყველანი, უკლებლივ მხოლოდ და მხოლოდ საქართველოს დამოუკიდებლობას, ჩვენი თანამოქალაქეების, მეგობრების, ძმების თავისუფლებას მივცემთ ხმას.

მათ გულწრფელობაში ვქვს ვერ შეიტანე. მართალია ჩვენს თეატრში არიან რუსებიც, ებრაელებიც, სომხებიც და სხვა ეროვნების ადამიანებიც, მაგრამ ყველა მათგანი თითქმის მკვიდრი თბილისელია, ზოგიც 20-30 წლის წინ ჩამოსული, ზოგიც აქ დაბადებული, და მათ ქართველებზე არანაკლებ უყვართ საქართველო, არანაკლებ უნდათ მისი კეთილდღეობა და ნათელი მომავალი. ყოველივე ამას კი გრიბოედოვის სახელობის რუსული თეატრის კოლექტივი კონკრეტული ქმედებით დადასტურებს 31 მარტს.

საქართველოს პიროვნული ჩამონახვი ფეხბურთში

20 და 21 მარტს გაიმართა ფეხბურთში საქართველოს 1991 წლის საგზაფხულო ჩემპიონატის მეორე ტურის მატჩები. განსაკუთრებული ინტერესს, რალა თქმა უნდა, საქართველოს ორი უძლიერესი კლუბის — „ნიკრისი“ და „გურიის“ შეხვედრა იწვევდა. მიუხედავად ნულაშანი შედეგისა, თამაში მეტად საინტერესო და დაძაბულია წარიმართა. მეორე ტაიმში „ნიკრისამ“ სამი აშკარა საგოლე მოპოვებაც შექმნა, მაგრამ მათი გამოყენება ვერ შესძლო. აღსანიშნავია, რომ „გურია“ უკვე მეორე მატჩს ატარებს ორი წამყვანი ფეხბურთელის — გელაკეტაშვილისა და მამუკა აფციაურის გარეშე. მეორე ტურის სხვა შედეგებიდან აღსანიშნავია ფოთის „კოლხეთი-1913“-ის გამარჯვება გასვლით მატჩში ოჩამჩირის „ამირანთან“ ანგარიშით 2:1. ამ წარმატებით „კოლხეთი-1913“ 6 ქულით სატურნირო ცხრილის ერთპიროვნულ ლიდერად მოგვევლინა.

სხვა მატჩები კი ასე დამთავრდა: „მარგვეთი“ — „გორა“ 2:0 (გოლები: ო. ავრამიძისი, მ. ლაკაბაძე);

სხვა გაზეთებთან

წორი სტალინელის ფიქარაბი

ყოველკვირულში „არგუმენტი ი ფაქტი“ (№ 11, 1991 წ.) გამოქვეყნდა ჩეოპოვეცილი გოგონას, ვინმე ძენიას შემდეგი შინაარსის წერილი:

„პროგრაბა „ერემიას“ შემდეგ ვუყურე გადაცემის „მწიგან საჭმეთა სამინისტროს ცნობების მიხედვით“, სადაც კვირეში ჩატარებული მიტინგებზე, დემონსტრაციებზე და გაფიცვებზე გვიამბობდნენ. ვუყურებდი, როგორ ცდილობდნენ საშედროები მასობრივი უწყსროგობების მშვიდობიანი გზით შეჩერების და ვფიქრობდი, რომ ასეთი რისკის შემდგომი მათგანი ზომები მისაღები. მოლიციელები ხელმოხებითა და იარაღით რომ დადიან, რატომ არ იყენებენ მათ? ჩემის აზრით, 20-30 ადამიანი რომ მინც მოკლან, დაარჩენები თავად დამომინდობნენ...“

მე მხოლოდ 14 წლისა ვარ, მაგრამ უკვე ბევრი რამ მესმის. უფელი, რომ მშვიდობიანი გზით ყველაფერს ვერ მოაგვარებ, დღეს თავის ნებაზე კი არ უნდა მიუშვა სხვადასხვა ჯურის ნაციონალისტები, პირიქით, დროზე უნდა გაანადგურო ისინი, ახლაც საქართველოში, ის ახეთ თავისუფლებას არ დაუშვებდა...“

სხვა გაზეთებიდან

(დასასრული)

ლოთობას აპარკის... მუხაშვი

„...გაიხსნას მ. დ. ჩელიშვილის სახელობის ალკოჰოლიზმთან ბრძოლის მუხეუმი...“ — ასეთი გადაწყვეტილება მიიღეს სამარაში 1915 წელს ლოთობასთან ბრძოლის ერთ-ერთი ყველაზე აქტიური მონაწილის, ზაზის წაილიდან გამოსული მსხვილი მრეწველის ჩელიშვილის გარდაცვალების მეორე დღეს.
„დღეს ამ მუხეუმის აღდგენა აუცილებელია!“ — ასეთი განცხადებით მიმართეს ახლახან სამარას საქალაქო საბჭოს ქალაქის საზოგადოებრიობის წარმომადგენლებმა, რომლებიც ძალზე შეაშფოთა ლოთობის სულ უფრო ფართო ხასიათმა („სელსკაია ჟიზნი“ № 55, 1991 წ.). ასეთი მუხეუმი, — ამტკიცებენ განცხადების ხელისმომწერნი, — ლოთობას ხომ ნამდვილ ბრძოლას გამოუცხადებს და ჩელიშვილსაც თავის წილ პატივს მიაგებს.

გაზართოვანა თუ არა საფაბრიკო კარი?

გერმანული ფეხბურთის „მეფე“, გერ-ს ეროვნული ნაკრების ყოფილი მწვრთნელი ფრანც ბეკენბაუერი თვლის, რომ დროა უარი ეთქვას მოძველებულ სტანდარტებს და საგრძნობლად გაფართოვდეს საფეხბურთო კარი („რამბოჩია ტრიბუნა“ № 55, 1991 წ.). მისი აზრით, ეს თამაშს ბევრად უფრო მიმზიდველს გახდის.
საფეხბურთო კარის სტანდარტები, — განაგრძობს ბეკენბაუერი, — ასზე მეტი წლის წინათ დადგინდა, მაგრამ მაშინ (და აქ ფეხბურთის „მეფე“ მხოლოდ სტატისტიკას ეყრდნობა) ადამიანებს ბევრად უფრო სუსტი ფიზიკური მონაცემები ჰქონდათ, ვიდრე დღეს.
ბეკენბაუერის აზრით, მისი იდეის განხორციელება უცბად ვერ მოხერხდება, რადგან ასეთ შემთხვევაში მსოფლიოში ერთდროულად მილიონზე მეტი საფეხბურთო კარის შეცვლა გახდებოდა საჭირო.

ბაბაბაზა ომი მოიგო

კიდევ ერთი ომი მოიგო წარსულში სახელგანთქმულმა კინოვარსკვლავმა, დღეს კი ცხოველებზე ზრუნვით არაჩაკლებ ცნობილმა ბრიჯიტ ბარდომ („ტრუდი“, № 56, 1991 წ.) ამჯერად მან დალუპი-

საგან იხსნა... 80 მგელი, რომლებიც თავის დროზე სხვადსხვა სახის ბეჭდის ნაწარმის დასამზადებლად შეუყვანიან უნგრეთში. როგორც კი ბარდომ ეს შეიტყო, უმაღლესი უნგრეთში გაემგზავრა და ბუდაპეშტის მერის უშუალო დახმარებით გამოიხსნა ცხოველები. ქალაქის თავი ისე უმაღლეს დათანხმდა ბარდომს წინადადებას, რომ ჩანს, სუბერვარსკვლავს ჯერაც არ დაუკარგავს მომზიდველობა, ასევე „ტრუდის“ კორესპონდენტი.
მგლები ინდივიდუალურ გოლიბში მათავსეს და ბარდომს თანხლებით ჩაიყვანეს ევროპაში, საფრანგეთის ერთ-ერთ ყველაზე დიდ ნაკრავს შევსდნენ. 3-4 თვის განმავლობაში მგლები სავანგებოდ მოწყობილ ვოლიერებში გაივლიან აკლიმატიზაციას და შემდეგ მათ თავისუფლად გაუშვებენ.

ასტროლოგი მილიციის იმედავლა

გაერთიანება „გაზში“ (ნიქნი ნოვგოროდი) მორიგი ლექციის წაკითხვის შემდეგ სასტუმროში დაბრუნებულმა ცნობილმა ასტროლოგმა პაველ გლობამ აღმოაჩინა, რომ სომრიდან „გაქრა“ მისი პირადი ნივთები, 4500 მანეთი ფული, წიგნები და სხვადსხვა ასტროლოგიური თუ ხირომანტიული ხელნაწერები („ტრუდი“, № 62, 1991 წ.).
მომხდარი ვერაფრით თავსდება ასტროლოგიისა და პოროსკოპების ჩარჩოებში და ამიტომ ამჯერად ყველაფერი მხოლოდ მილიციის მუშაკებზეა დაბოკიდებული, განუცხადა დაზარალებულმა საკდესის კორესპონდენტს. აღნიშნულ ფაქტთან დაკავშირებით აღძრულია სისხლის სამართლის საქმე, მიმდინარეობს გამოძიება. როგორც ჩანს, ცნობილ ასტროლოგს ამჯერად მხოლოდ მიწიერი ძალების იმედი უნდა ჰქონდეს.

სასჯელი — მოძალადე კარავს

მოძალადე, როგორი უბრალოდობაც არ უნდა ჰქონდეს მის თავის მსხვერპლთან, ყოველთვის მოძალადეა და უნდა მიეცეს სისხლის სამართლის პასუხისმგებლობა. — ასეთი გადაწყვეტილება მიიღო ახლახან ინგლისის სასამართლომ იმ ქმრების მიმართ, რომლებიც... მოკლეს, ამიერიდან ვერც ერთი ინგლისელი შამაკაცი ვერ აიძულდება თავის ცოლს „სქესობრივი მოვალეობების“ ძალით შესრულებას. არადა, ასეთი რამ, აღნიშნავს „რამბოჩია ტრიბუნა“ (№ 57, 1991 წ.), თურმე, არცთუ იშვიათად ხდება. მაგალითად, ბელგიაში ჩატარებული გამოკითხვის შედეგად გაირკვა, რომ ცოლების დაახლოებით 22 პროცენტზე მიაქვთ ძალა საკუთარ ქმრებს, თუმცა, მხოლოდ 6,5 პროცენტი თუ ბედავს ამის შესახებ პოლიციაში განცხადებას, ვფიქრობთ, სულ მალე მათი რიცხვი გაიზრდება, რადგან ამიერიდან საკუთარი ქმრების „მსხვერპლი“ ცოლების მხარეზე მთელ სიმკაცრით დგება კანონი.

პითარება სამაჩაბლოში

21 მარტის საღამოს ოსმა ექსტრემისტებმა კვლავ განახლეს თავდასხმები საქართველოს მილიციისა და სამაჩაბლოს ქართულ სოფლებზე. ისინი მთელი ღამის განმავლობაში უწყვეტად რაკეტებს ცივილის შესასვლელთან განლაგებულ მილიციის საგულშემატკმს, სოფლებს ზემო ნიქოზს, ერედესა და თამარაშენს. ამ სოფლებში იმყოფება ქართული მილიციის ჯგუფები და მოსახლეობა შედარებით დაცულია. მაგრამ ვერ ხერხდება პატარა პატარა სოფლების მოსახლეობის სრული უსაფრთხოების უზრუნველყოფა. საბედნიეროდ, დამით მსხვერპლი არ ყოფილა, თუმცა სროლა 22 მარტის დღითაც გრძელდებოდა.
საქართველოს მილიციის მუშაკები ამ დღეებში მოლაპარაკებას აწარმოებდნენ ქ. ცხინვალის ოსი მოსახლეობის წარმომადგენლებთან, დათქვეს კიდევ სროლის შეწყვეტა, რაც კონფლიქტის მშვიდობიანად მოგვარების დასაწყისი შეიძლებოდა გამხდარიყო. მოლაპარაკებაში ხელშეწყობის მისია იკისრეს სსრ კავშირის, რუსეთის ფედერაციის, ბელორუსიის უზენაესი საბჭოების დეპუტატებმა და უკრაინის საზოგადოება „რუხის“ წარმომადგენლებმა, რომლებიც ამჟამად ცხინვალში იმყოფებიან.

საპარტოვლოს უინაგან საჭიროა
სამინისტროს პრესცენტრი
საქინფორმი

საზღვარგარეთული კონტრაქტები

წარმოებებს, დაწესებულებებს, ორგანიზაციებს, კერძო პირებს, რომელთაც აქვთ კონვერტირებული ვალუტა და სურთ ამა თუ იმ საქონელის, დაზღვა-დანადგარების ან მოწყობილობების შეძენა საზღვარგარეთ, დახმარებისათვის შეუძლიათ მიმართონ ფირმა „ზმპს-ს“, რომლის მისამართია: **თბილისი, ვარკეთილის 74 ტელეფონი: 86-18-27**
ფირმა „ზმპს“-ის დახმარებით თქვენ საზღვარგარეთ შეიძენთ ნებისმიერ საქონელს.
ეწვიეთ ფირმა „ზმპს“-ს.
სარეკლამო სააგენტო „არგო-ბლიკი“

რეკლამის მსურველთა საყურადღებოდ!

გაზეთ „ახალგაზრდა ივერიელში“ რეკლამებისა და განცხადებების შესაკვეთად მიმართეთ სარეკლამო სააგენტო „არგო-ბლიკს“.
მისამართი: ბუდაბეშტის ქ. №1
ტელეფონი: 37-06-64 ან 37-58-25 (11.00 სთ-დან 17.00 სთ-მდე დასვენების დღეების გარდა).
საყოფაცხოვრებო შინაარსის განცხადებების გამოქვეყნების მსურველებმა („გცვლი ბინას“, „გვესაჭიროება“, „გყიდი“, „გყიდულობ“, „გასწავლი“, „გაქირავებ“ და ა.შ.) მოგვმართეთ 15.00 სთ-დან 17.00 სთ-მდე.
შეგახსენებთ, რომ ორგანიზაციებისათვის გადასახადი ერთ კვადრატულ სანტიმეტრში 4 მანეთია, კერძო პირებისათვის იგივე ფართი — 2 მანეთი.
სარეკლამო სააგენტო „არგო-ბლიკი“

გყიდი

გაზ-69ა მარკის ავტომანქანას უახსორტოდ და ახალ ძარას. დაწვრილებითი ცნობები-სათვის დარეკეთ ტელეფონზე: 74-48-33. რუსიკო.

გყიდი

ერთობიანი იზოლირებულ კეთილმოწყობილ ბინას იხსნის რაიონში III მასივში ან ვარკეთილში. დამატებითი ცნობები-სათვის დარეკეთ ტელეფონზე 74-23-77.

„პოეზიის თეატრი“

მადლობას უცხადებს „ივერტანკს“ დახმარებისა და თანადგომისათვის.
დიდი მადლობა მინდა გადავუხადო წყნეთის საექიმო ამბულატორიის პედიატრიული განყოფილების გამგეს, ქალბატონ ციალა სურმაგას, ჩემი, აგრეთვე სხვა მრავალი სიცოცხლის გადარჩენისა და უანგარო შრომისათვის. დამერთმა გვირაგლოს ციალა ექიმისთანა სპეციალისტები.
პატივისცემით კანა სვანიძე.

კოოპერატივებს, მცირე საწარმოებს!

ღუშეთის რაიონის სოფელ ბულაჩაურში გაქირავებ ორსართულიან სახლს 200 მ² ფართით. დაწვრილებითი ცნობებისათვის დარეკეთ ტელეფონზე 36-75-73. ნათელა.

ფირმა „თორის“ სამედიცინო ფილიალში

მათ, ვისაც უნდა შარდ-სასქესო სისტემის მწვავე და ქრონიკული დაავადებები (ურთროზი, ცისტატი, ქრონიკული პროსტატიტი, სქესობრივი სისუსტე), შეუძლიათ მიმართონ ალექსანდრე ჯავახიძის №2 (ოპერის პირდაპირ) მდებარე მე-18 პოლიკლინიკის ბაზაზე არსებულ ფირმა „თორის“ სამედიცინო ფილიალს, რომელიც ფირმის მიერ აღჭურვილია ელექტროსტიმულატორ „ინტრაკონით“, რომელიც საკმაოდ ეფექტურად გამოიყენება ქრონიკული პროსტატიტისა და იმპოტენციის სამკურნალოდ. მკურნალობის შედეგად შენობევათა 80-90%-ში. პროცედურები უმტკივნეულოა. აღნიშნული პათოლოგიების მკურნალობა ხდება აგრეთვე თანამედროვე საზღვარგარეთული პრეპარატების გამოყენებით, ხალხური მედიცინის აღარებული მეთოდებით, ბიოსტიმულატორებით, სამკურნალო ფიზიოტერაპიით.
აქვე ხატარდება სრულყოფილი ლაბორატორიული გამოკვლევები.
ცნობებისათვის მიმართეთ: ალ. ჯავახიძის ქ. №2, მე-18 პოლიკლინიკა, კაბინეტი №22. 17.00 საათიდან.
სარეკლამო სააგენტო „არგო-ბლიკი“

სალონებრივი ვერეული

Обществено - жилищна газета

ტელეფონები: მისაღები — 98-97-81;
პასუხისმგებელი მდივანი — 98-81-58;
წიგნების განყოფილება — 98-80-88.

საქართველოს უზრუნველყოფის გამომცემლობა „საშობლოს“ ხტამა, თბილისი, შ. კობახაძის 14, იხებდება ოფიციალური წესით ხაგაზეთო კორპუსში, ხ. შარაულის 29.
№ 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15
Наши телефоны 66-400

რედაქტორი

ვერეული პალატა

რედაქციის მისამართი
ქ. თბილისი — 380096.
მ. კოსტავას ქ. № 14.